

Regionalni park MURA – DRAVA u Varaždinskoj županiji

Područje uz rijeku Dravu u Varaždinskoj županiji višestruko je zaštićeno prirodno područje: Regionalni park Mura-Drava, Ekološka mreža Natura 2000, Petodržavni UNESCO Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav.

PTICE RIJEČNOG TOKA

PTICE SPRUDOVA

PRIJEDLOG LOKACIJA ZA PROMATRANJE PTICA:

- Ormoško jezero (akumulacija HE Varaždin)
- Zeleni prudi
- Varaždinsko jezero (akumulacija HE Čakovec)
- Motičnjak
- Dubravsko jezero (akumulacija HE Dubrava)
- Mali Bukovec, ušće Bednje u Dravu

LEGENDA:

- granica Parka
- ceste
- autocesta
- veća naselja
- lokacije za promatranje ptica

PTICE MOČVARNIH STANIŠTA

PTICE AKUMULACIJA

PTICE ŠUMSKIH STANIŠTA

PTICE GRABLJIVICE

PTICE STRMIH RIJEČNIH OBALA

PTICE AKUMULACIJA I RIJEČNOG TOKA

Akumulacije su umjetno nastali tip staništa u kojem je zbog usporavanja vode, značajno izmijenjena riječna dinamika. Protočni riječni tok u akumulacijama je promijenjen u gotovo stajajuću vodu. Ipak, zbog svoje velike vodene površine akumulacije pružaju utočište i sigurno velikom broju ptica tijekom zimovanja. Na akumulacijama zimi možemo vidjeti sive guske, lisaste guske, brojne vrste pataka te velika jata liske. Pojedine vrste ptica ipak preferiraju isključivo bistru, tekuću vodu, stoga na dinamičnom riječnom toku možemo vidjeti velikog ronca, ali i kormorane - ptice ribolovce koje svoju lošu reputaciju zahvaljuju prehrani temeljenoj isključivo na ribi.

PTICE GRABLJIVICE

Dobar pokazatelj očuvanosti nekog područja, upravo su ptice grabljivice, koje su i jedna od najugroženijih skupina ptica hrvatske, europske i svjetske ornitofaune. Imaju izuzetno nisku stopu razmnožavanja i populacije im se sporo obnavljaju, zbog čega gubitak samo jednog para ptica grabljivica može predstavljati nepopravljivu štetu u prirodi.

Velik broj ptica grabljivica gnijezdi u neposrednoj blizini rijeke Drave, a neke od njih su orao štekavac, bulkoč, škanjac osaaš, vjetruša i jastreb.

PROMATRANJE PTICA

podrazumijeva opažanje i proučavanje ptica golim okom ili uz pomoć optičkih pomagala poput dalekozora (povećanja 7 do 10 puta s otvorom objektivna 42-44 mm), durbina (ili teleskopa koji olakšavaju promatranje ptica na otvorenim područjima) te u novije vrijeme i fotografske opreme (fotoaparati s jakim objektivima velikih žarišnih duljina).

Odvija se prvenstveno u proljeće, u vrijeme sezone gnijezdenja većine vrsta ptica, a najpovoljniji mjeseci su svibanj i lipanj zbog prisustva svih gnijezdarica. Tada su ptice najaktivnije zbog pjevanja, smuljenja te svadbenih i teritorijalnih letova. Promatranje ptica može se odvijati i tijekom proljetne ili jesenske seobe odnosno tijekom zimovanja, pri čemu se mjesta za promatranje trebaju pažljivo odabrati.

Za promatranje ptica postoje i infrastrukturni elementi, kao što su promatračnice za ptice koje omogućavaju nesmetano i dugotrajno promatranje ptica bez potencijalnog uznemiravanja od strane promatrača. Za determinaciju vrsta ptica može se koristiti neki od priručnika koje možemo pronaći i na hrvatskom jeziku, ili pak mobilna aplikacija koja je dostupna na engleskom jeziku. Danas postoje i aplikacije (fauna.hr, observado.org ili e-bird), pomoću kojih promatranja možemo podijeliti s ostalim promatračima ptica. Promatrači ptica mogu biti i amateri koji ptice promatraju u vlastitog zadovoljstva, za razliku od ornitologa koji ima je to zanimanje i koji se koriste znanstvenim metodama istraživanja.

BIRDWATCHING/BIRDING

U međunarodnim okvirima za promatranje ptica koristi se engleska riječ *birdwatching*, a u novije vrijeme i riječ *birdring* (glačarenje). Pojam *birdwatching* svodi se uglavnom na vizualno opažanje, dok pojam *birdring* uključuje sveukupan doživljaj opažanja ptica, uključujući prepoznavanje po glasanju, pjevu ili ponašanju.

PTICE ŠUMSKIH STANIŠTA

U poplavnim riječnim šumama relativno je teško promatrati ptice. Međutim, tijekom sezone gnijezdenja i odrastanja mladih ptica u šumskim područjima dominira upravo pjev raznih ptičjih vrsta. Određivanje vrsta ptica prema njihovom pjevu poseban je izazov, koji nam može pomoći da shvatimo raznolikost i bogatstvo vrsta nekog područja.

PTICE STRMIH RIJEČNIH OBALA

Strme riječne obale tip su staništa koji nastaje uslijed erozije obale. Ovisno o sedimentu od kojeg je sastavljena, riječna obala može biti više ili manje pogodna za kopanje rupca i gnijezđenje pojedinih vrsta ptica.

Najvrjednija staništa su visoke i duge strme riječne obale, koje su zbog strmine i nepristupačnosti položaja nedostupne većini grabežljivaca. U strmim obalama gnijezde vodomari, bregunice i pčelarice, na način da u zemlji kopaju kanale, na čijem se kraju nalazi kuglasto proširenje s gnijezdom.

PRAVILA PONAŠANJA

Promatranje ptica može pridonijeti popularizaciji zaštite ptica i prirode, ali može i negativno djelovati na njih zbog uznemiravanja uslijed prefratranog posjeta pojedinih staništima. Stoga je važno da prilikom promatranja ptica poštujemo određena pravila ponašanja.

Prisutnost promatrača ne smije uzrokovati podizanje jata ptica koje su boravile na vodi ili uz nju, napuštanje gnijezda, prestanak hranjenja (osobito prestanak hranjenja mladunaca) ili uznemireno ponašanje ptica. Uočimo li promjene ponašanja ptica zbog naše blizine, trebali bismo se brzo odmaknuti na udaljenost koju ptice toleriraju.

NEPOŽELJNE I NEDOVOLJENE AKTIVNOSTI

Progaganje i uznemiravanje ptica na bilo koj način.

Traženje, uništavanje ili zadržavanje u blizini gnijezda, uzimanje otkrivenih ptica, mladunaca ili jaja iz prirode.

Vađenje ptica emulsijskim gnijezdama u vrijeme glasnjenja.

Hodanje po riječnim sprudovima u vrijeme gnijezdenja ptica (kasno proljeće i rano ljeto).

IMPRESUM

Izdavač:

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske županije www.priroda-vz.hr

Varaždinske županije

Tekst i fotografije:

Ivan Darko Grlica, Sanja Kopljar, Flickr.com

Oblikovanje i tisk:

Smak kolektiv d.o.o.

Publicirano u sklopu projekta:

Development and Protection of the Transboundary Biosphere Reserve Mura-Drava-Danube (akronim: Riverside) ID projekta: HUHR/1901/2.2.1/0122

Varaždin, 2022. godine

Ova publikacija proizvedena je uz financijsku pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Varaždinske županije i ni pod kojim uvjetima ne odražava stav Europske unije i/ili Upravljačkog tijela.

PTICE MOČVARNIH STANIŠTA

Močvama staništa nastaju kao posljedica dinamičnih riječnih procesa, odlikuje ih stajajuća voda tijekom cijele ili većeg dijela godine te mogu, ali i ne moraju povremeno presušiti. Uglavnom bogata vegetacijom i ubrajaju se među najvrjednije, ujedno i najugroženije tipove prirodnih staništa. Procjenjuje se da je 40 % biljaka i životinja vezano upravo uz močvama staništa. Vlažna staništa su utočište i hranište brojnim vrstama ptica, među kojima su i crna i bijela roda, siva čaplja, velika i mala bijela čaplja, divlja patka, mlakuša, veliki trstenjak, čak te crvenokljuni labud.

PTICE SPRUDOVA

Sprudovi su tip staništa karakterističan za prirodne tokove rijeka i mogu biti vezani uz obalu ili tvoriti otoke. To su važna staništa za pojedine vrste ptica, a posebnu vrijednost imaju sprudovi – otoci na kojima ptice nalaze najveću sigurnost i najradlje gnijezde.

Česti stamari sprudova su crvenokljune čigre čije je gnijezdo tek malo uleknuće na golom i donekle zraslom sprudu, dok ponekad na sprudovima možemo vidjeti i mnogo rijeđu vrstu - malu čigru. Na sličan način gnijezdi i kulik sljepčić te mala prutka.

VODIČ ZA PROMATRANJE PTICA

uz rijeku Dravu u
Varaždinskoj županiji

